

17.11.2022

Група №11

Урок №11-12

Тема уроку: Основні групи фразеологізмів. Багатозначність, синонімія й антонімія фразеологізмів. Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення

Мета уроку: ознайомити учнів із основними групами фразеологізмів; збагатити мову учнів фразеологізмами; розвивати уважне ставлення до мови, до її якостей; формувати мовленнєвої культури, раціональної мовленнєвої поведінки; виховувати навички самоосвіти і самовдосконалення; розвивати логічне і критичне мислення, творчу уяву; формувати мовний смак, мовне чуття і мовну стійкість.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте § 9-10 у базовому підручнику: Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2018. – 208 с

З лексиною української мови нерозривно пов'язана фразеологія.

Фразеологією називають:

1) розділ мовознавства, що вивчає фразеологізми;

2) сукупність фразеологізмів у мові. Адже слова в мові вживаються не ізольовано, а в реченні, утворюючи іноді стійкі словосполучення, що сприймаються як єдине ціле, тобто як певний мовний зворот.

Фразеологізмом називається стійке сполучення слів, яке за

значенням дорівнює одному слову: розбити глек- посваритися; на краю світу- далеко.

Фразеологічними словосполученнями є, наприклад, гіркий хліб (нелегке життя), пекти раки (червоніти), собака на сні (скупий), море по коліна (нічого не страшно).

До фразеології належать і **крилаті слова** — влучні вирази видатних людей, українських, російських та зарубіжних письменників, переклади античних та інших стародавніх висловів:

Світ ловив мене, та не спіймав. (Г.Сковорода).

Борітеся — поборете (Т. Шевченко).

Пропаша сила (Панас Мирний).

Бути чи не бути (В. Шекспір).

Фразеологізми є експресивним засобом мови, ними можна влучно й дотепно висловити думку, дати оцінку. Фразеологізми мають різне стилістичне забарвлення.

Фразеологізми мають різне стилістичне забарвлення, вони бувають:

розмовними; просторічними; фольклорними; книжними ; нейтральними.

Розмовні і просторічні фразеологізми вживаються у побутовому спілкуванні й художній літературі, **фольклорні** фразеологізми в усній народній творчості, **книжні** фразеологізми у наукових і публіцистичних текстах, рідше — у художніх, **нейтральні** фразеологізми в усіх стилях .

2. Приклади фразеологізмів:

1.Фразеологічні словосполучення: гіркий хліб,пекти раки, море по коліна.

2.Крилаті вислови: Борітеся — поборете. Пропаша сила. Ахіллесова п'ята.

3.Прислів'я та приказки: Друзі пізнаються в біді. Дивиться, як кіт на сало.

4.Народні порівняння: білий як сніг, вродлива, як маків цвіт.

5.Народні побажання: з роси та й з води; хай йому грець.

6.Професійні вислови: бурхлива реакція,гірка пілюля, ділові папери.

7.Усталені звороти: мати на увазі, брати участь, надати слово.

3.Запам'ятайте.

Прийняти міри = вжити заходів.

Приймати участь = брати участь.

Приймати до відома = брати до відома, взяти до відома.

І так далі = і так далі.

Соблюдати порядок = додержувати порядку.

Заключати договір = укласти угоду, підписати договір.

Заключати угоду = укласти угоду.

Заключне рішення = остаточне рішення.

Згідно правил = згідно з правилами.

Відповідно плану = відповідно до плану.

Згідно закону = згідно із законом.

Повістка дня = порядок денний.

Заказати товар = замовити товар.

Заказний лист = рекомендований лист.

Відсутній по хворобі = відсутній через хворобу.

По цьому поводі = з цього приводу.

Поставити в приклад = поставити за приклад.

Поступають пропозиції = надходять пропозиції.

По приказу = за наказом.

Працювати по сумісництву = працювати за сумісництвом.

Всі без виключення = всі без винятку.

По вказівці = за вказівкою.

Відповідно приказу = відповідно до наказу.

По проханню глядачів = на прохання глядачів.

Автобус по замовленню = автобус на замовлення.

4. Виконайте завдання (письмово)

У фразеологічні одиниці вставте пропущені слова (користуйтесь довідкою). Поясніть значення фразеологізмів.

Гострити ...;
сам собі ...;
... на ... не попадає;
викинути з ...;
втрачати ...;
... з'їсти;
прихилити ...;
ламати ...;
не по ...;
на ... ходити;
крізь ... цідити.

(Довідка: зуб, голова)

5. Продовжіть фразеологізм

- Зробив діло –
- Який батько –
- Що посієш –
- Вовків боятися –
- Вік живи –
- Краще один раз побачити,...
- Козацькому роду...
- Хто рано встає,...
- Не такий страшний чорт, ...
- Хто спішить,...

6. Відредагуйте вислови.

Прийняти міри –

Заключати договір –

Кидатися у вічі –

Згідно плану –

Приймати участь –

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.